

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

Институт по органична химия с Център по фитохимия

ВЪТРЕШНИ ПРАВИЛА И ПРОЦЕДУРИ ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ, УСТАНОВЯВАНЕ И САНКЦИОНИРАНЕ НА ИЗПИТНИ ИЗМАМИ, ПЛАГИАТСТВО И НЕДОСТОВЕРНОСТ НА НАУЧНИ ДАННИ В НАУЧНИ ТРУДОВЕ В ИНСТИТУТ ПО ОРГАНИЧНА ХИМИЯ С ЦЕНТЪР ПО ФИТОХИМИЯ ПРИ БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

Раздел I. Общи положения

Чл. 1. Настоящите Вътрешни правила уреждат реда и процедурите за предотвратяване, установяване и санкциониране на изпитни измами, плагиатство и недоверност на научни данни в научните трудове на лица, заемащи академични и неакадемични длъжности, както и в процедурите по придобиване на ОНС „Доктор“ и НС „Доктор на науките“, провеждани в Институт по органична химия с Център по фитохимия при Българската академия на науките (ИОХЦФ при БАН).

Чл. 2. (1) Проверките на сигнали по настоящите Вътрешни правила се образуват и провеждат на принципа на субсидиарността – в случай, че пред Комисията по академична етика към министъра на образованието и науката, създадена на основание чл. 30а от ЗРАСРБ, няма образувана проверка по сигнал, който е приет за разглеждане като допустим по реда на чл. 30, ал. 6 от ЗРАСРБ.

(2) Проверките на сигнали по настоящите Вътрешни правила се образуват и провеждат независимо от сигнализирането на прокуратурата по реда на Наказателно процесуалния кодекс (НПК), евентуално образуването на производството от частен характер по тѣжба на пострадалото лице във връзка с извършено престѣпление по чл. 173 от Наказателния кодекс (НК) или граждански иск за нарушено авторство и авторски права по гражданскоправен ред.

Раздел II. Изпитни измами. Мерки за предотвратяване

Чл. 3. Като изпитна измама от страна на кандидатите за докторанти и докторантите при явяване на писмено изпитване се класифицират следните действия:

1. употреба без разрешение на някои от забранените предмети в настоящите правила;
2. преписване или опит за преписване по време на писменото изпитване за проверка

на знанията и уменията на кандидатите за докторанти и докторантите;

3. подсказване по време на писменото изпитване;
4. облагодетелстване на кандидатите за докторанти и докторантите или поставянето им при субективни условия , в т.ч. ходатайства за вземане на изпит от страна на служители на ИОХЦФ при БАН или други заинтересовани лица;
5. ако се установи, че вместо кандидата за докторант /докторанта се явява друго лице;
6. ако кандидатът за докторант /докторантът говори по време на писменото изпитване;
7. при установяване на фалшифициране и подмяна на изпитни резултати;
8. при установяване на фалшифициране, укриване, подправяне на документи, попълване на неверни данни и други документни измами;
9. при неразрешено изнасяне и разпространяване на изпитен материал.

Чл. 4. Изпитите в ИОХЦФ при БАН се провеждат при стриктно спазване на действащото българско законодателство и на всички вътрешни за ИОХЦФ при БАН правила.

Чл. 5. При явяване на изпит, кандидатите за докторанти и докторантите се легитимират чрез представяне на валиден документ за самоличност.

Чл. 6. По време на провеждане на писменото изпитване кандидатите за докторанти и докторантите са длъжни да спазват следните правила:

1. Личните вещи се поставят на място в залата, посочено от изпитната комисия.
2. Кандидатите за докторанти и докторантите имат достъп до личните си вещи като документ за самоличност, лекарства, вода и др. в присъствието на член от изпитната комисия.
3. По преценка на изпитната комисия, някои лични вещи, които създават предпоставки за измама, могат да бъдат забранени за използване и достъпът до тях да бъде ограничен.
4. По време на писменото изпитване не се разрешава използването и достъпът до:
 - а) Учебни материали (учебници, сборници, ръководства, наръчници, справочници и други учебни пособия), освен ако изпитната комисия изрично не е разрешила това;
 - б) Преносими компютри, таблети и всякакви други електронни устройства, използвани като средства за съхранение и възпроизвеждане на текст, звук и образ, освен ако изпитната комисия не е разрешила ползването на подобни устройства, необходими за конкретния случай;
 - в) Мобилни телефони, хендсфри, слушалки и други технически средства за комуникация;
 - г) Други нерегламентирани помощни предмети и материали, които не са разрешени от изпитната комисия и нямат отношение към провеждането на изпита.

Чл. 7. Изпитните комисии, отговорни за провеждане на изпитите трябва да създадат условия, които не толерират и не поощряват измами от страна на кандидатите за докторанти и докторантите при явяване на писмен изпит.

Чл. 8. Членовете на изпитните комисии са задължени да следят за изпълнение на условията по чл. 3, чл. 4 и чл. 5 от настоящите правила.

Раздел III. Плагиатство и недостоверност на научни данни в научни трудове.

Мерки за предотвратяването им

Чл. 9. (1) По настоящите Вътрешни правила „плагиатство“ има същия смисъл, както по § 1, т. 7 от Допълнителните разпоредби на Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), като такова е представяне за собствени на трудове, които изцяло или частично са написани или създадени от друго, или използването на публикувани от друго научни резултати, без позоваване или цитиране в процедурите за придобиване на научни степени или за заемане на академични длъжности.

(2) „Недостоверност на представените научни данни“ има същия смисъл, както по § 1, т. 17 от Допълнителните разпоредби на ЗРАСРБ – умишлено използване на неистински и/или манипулирани изходни данни при създаването на научен труд.

Чл. 10. (1) При възможност Институтът осигурява използването на специализиран инструмент за проверка оригиналността на дисертационни и научни трудове и разкриване на плагиатство.

(2) В ИОХЦФ при БАН се извършва превантивна дейност за предотвратяване на плагиатство, която включва участие на докторантите в обучения, или семинари за запознаване с практиката за цитиране и избягване на плагиатство.

(3) За избягване на плагиатство следва винаги да се прави точно цитиране и позоваване, съобразно съответните правила на ИОХЦФ при БАН.

Раздел IV. Установяване и санкциониране на изпитни измами, плагиатство и недостоверност на научни данни в научни трудове

Чл. 11. (1) Установяването на изпитни измами се осъществява в деня на писмения изпит от членовете на изпитната комисия.

(2) В случай на измама, опит за измама или възпрепятстване нормалното протичане на писмения изпит, комисията оформя писмен протокол, подписан от членовете ѝ, изпитваното лице и един свидетел. При отказ на изпитваното лице да подпише протокола, двама свидетели удостоверяват отказа му със своите подписи.

Чл. 12. При установяване на изпитна измама или опит за измама от страна на

кандидат за докторант или докторант, изпитната комисия взема решение за анулиране на съответния изпит. Решението се посочва в протокола по чл. 11, ал. 2, който се докладва пред Научния съвет на ИОХЦФ при БАН. По предложение на Научния съвет (със заповед на Директора), на докторанта могат да бъдат наложени допълнителни санкции.

Чл. 13. (1) При констатиране на нарушения, подлагащи под съмнение оригиналността на дисертационен труд или достоверността на научните данни, по време на неговата подготовка или на научна статия подлежаща на печат, се сезира Ръководителят на съответното звено (Директор на ИОХЦФ при БАН). Сигналът, заедно с приложенията към него, се подава в деловодството на Института на хартиен носител или по електронен път.

(2) След получаване на Сигнала, директорът го изпраща до Етичната комисия на ИОХЦФ, която в 14-дневен срок от деня, следващ деня на получаване на сигнала и приложените към него материали, извършват проверка на допустимостта на същия.

(3) Допуснатите до разглеждане сигнали и приложените към тях материали се разглеждат следвайки процедурата, описана в Правила за работа на Комисията. В хода на проверката Комисията не е обвързана единствено от твърденията и доказателствата, представени в сигнала, а може да изиска допълнителни документи, необходими за осъществяване на проверката, с цел установяване на обективната истина. Експертите трябва да са хабилитирани в същата специалност или в същото професионално направление, в което е лицето, автор на проверяваната публикация/публикации.

(4) Етичната комисия задължително запознава лицето с подадения срещу него сигнал и приложените доказателства, с доказателствата, служебно събрани в хода на проверката, като му дава възможност в 7 дневен срок да изрази своето мнение, вкл. и да представи допълнителни доказателства или да поиска събирането на такива..

(5) При необходимост Етичната комисия може да изиска от ръководителя на съответната секция или лаборатория в срок от 5 дни да предложи трима експерти в съответната научна област, които да изготвят становища. Председателят на Етичната комисия предлага на директора да възложи на тримата експерти изготвянето на становища по сигнала. Становищата се изпращат до Етичната комисия в срок до 14 дни от възлагането и съдържат заключение относно наличието или липсата на плагиатство или недостоверност на представените научни данни.

(6) След разглеждане на постъпилите материали по случая, Етичната комисия подготвя доклад до директора с окончателно решение за наличието или липсата на плагиатство, а в случай на наличие – за неговия мащаб/формат, съответно – за недостоверност на научни данни. Докладът, съдържащ заключението, се изпраща на директора с оглед изпълнение на правомощията му по закон, в случай, че е установено плагиатство или недостоверност на представените научни данни.

Чл. 14. (1) Проверката по реда на настоящите правила се образува по сигнал от заинтересовано лице по смисъла на § 1, т. 21 от Допълнителните разпоредби на ЗРАСРБ,

лица, заемащи други академични длъжности, такива, обучаващи се в ИОХЦФ при БАН, или членове на редакционни колегии на учебни и/или научни издания.

(2) Проверка по анонимни сигнали не се образува. При съмнение, че лицето, посочено в сигнала като негов автор, не е действителния му автор, Етичната комисия на ИОХЦФ преценяват горното и представят доклад пред директора.

(3) Сигналът по чл. 13, ал. 1 трябва да съдържа:

1. името, адреса и координати за обратна връзка на подателя, както и негов подпис;
2. доказателства за качеството му на лице по смисъла на чл. 15, ал. 1 от настоящите Вътрешни правила;
3. посочване на нарушенията, които се твърдят, научните трудове, в които те са установени, и автора или авторите им;
4. доказателства, подкрепящи твърденията и сигнала;
5. библиографско описание на научния труд (статия, публикуван доклад, учебник, книга или др.), в който е открито плагиатство от публични трудове на друго лице;
6. печатни и/или електронни носители или адреси, на които са достъпни съответните материали или приложени техни копия;
7. кога и как е открито предполагаемото плагиатство.

(4) Доказателствата, подкрепящи твърденията в сигнала по смисъла на предходната алинея, могат да бъдат писмени съпоставки между текстове, графики, схеми, фигури и други, като е допустимо и представянето на указания къде могат да бъдат допълнително установени и събрани допълнителни доказателства.

Чл. 15. (1) Осъществяване на проверката за плагиатство и недостоверност на научни данни при неприключили текущи процедури за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности, относно лице, което е кандидат за придобиване на научна степен или за заемане на академична длъжност, се осъществява от научното жури на основание чл. 4, ал. 11 от ЗРАСРБ.

(2) При извършване на проверката по ал. 1 членовете на научното жури имат право да назначават допълнителни експертизи на представените текстове и преводи в случаите, когато става въпрос за плагиатство от чуждестранни автори и други.

(3) Научното жури задължително запознава лицето, срещу което е подаден сигнал, с неговото съдържание, с приложените към него доказателства, както и с доказателствата, служебно събрани в хода на проверката, като му дава възможност да изрази своето становище, вкл. и да представи допълнителни доказателства или да поиска събирането на такива.

(4) Научното жури се произнася относно наличието или липсата на плагиатство или недостоверност на представените научни данни с мотивиран доклад и решение по тези въпроси.

(5) Докладът по ал. 4 се подписва от всички членове на научното жури, като член на журито може да изрази особено мнение.

(6) Докладът, съдържащ решението на журито, се изпраща на директора с оглед

изпълнение на правомощията му съгласно закона, в случай, че е установено плагиатство или недостоверност на представените научни данни.

Чл. 16. (1) В случаите, когато е образувана проверка във връзка с неприключила текуща процедура за придобиване на научна степен или заемане на академична длъжност и едновременно с това се установи, че проверка по същия предмет е образувана пред Комисията по академична етика към МОН, научното жури я уведомява за хода на проверката по сигнал и препраща цялата информация, вкл. и доклада си към нея.

(2) В съответствие с принципа, въведен в чл. 2, ал. 1 от настоящите Вътрешни правила, научното жури е обвързано с решението на Комисията по академична етика към МОН в случаите, когато тя приеме, че е компетентна да извърши проверката.

Чл. 17. При установено плагиатство се предприемат следните действия:

1. При плагиатство, което е в резултат на небрежност или без намерение за измама и приликите в документите са незначителни, на лицето се разрешава да представи отново работата си след прилагане на подходящо цитиране.

2. При плагиатство, при което е установен умишлен и планиран опит за копиране на работата на друг автор; или голямо количество данни, взети от работа на друг автор; или източник на данни за копиране и др. и е доказано намерението за измама (представяне на данните/резултатите като собствени):

- а) се изисква детайлна преработка на труда;
- б) не се зачитат представените материали в резултат на установено плагиатство;
- в) отправя се предупреждение за отстраняване от ИОХЦФ при БАН;
- г) лицето се отстранява от ИОХЦФ при БАН.

Чл. 18. (1) При налагане на санкциите се спазват следните принципи:

1. Санкциите се налагат с цел да се предотврати извършването на подобни нови нарушения.

2. Тежестта на санкцията трябва да съответства на тежестта на извършеното нарушение.

3. За едно конкретно нарушение може да бъде наложено само едно наказание.

4. Могат да бъдат налагани само санкции, които са предвидени в нормативен акт или в тези правила и процедури.

(2) Санкциите се налагат в едномесечен срок от установяване на съответното нарушение.

Чл. 19. Санкциите се налагат със заповед на Директора на ИОХЦФ при БАН по предложение на Комисията по етика.

Чл. 20. В едноседмичен срок кандидатът за докторант/докторантът може да обжалва наложената му санкция, като подаде писмено възражение до Директора на ИОХЦФ при

БАН.

Чл. 21. При доказано по законоустановения ред плагиатство на представените научни данни в научните трудове на лице, въз основа на които то е придобило научна степен или е заемало академична длъжност, Директорът на ИОХЦФ при БАН предприема действия и налага санкции по предложение на Научния съвет на ИОХЦФ при БАН.

Чл. 22. Информация и копие от заповедите на директора на научната организация за прекратяване на трудовото правоотношение на лицето на основание чл. 35, ал. 1, т. 1 ЗРАСРБ, след изтичане на сроковете за обжалването им, предвидени в закона, се изпращат на НАЦИД към МОН.

Раздел VI. Преходни и заключителни разпоредби

§ 1. Настоящите правила са приети на заседание на Научния съвет на Институт по органична химия с Център по фитохимия при БАН съгласно Протокол № 15 от 30.10.2025 г. и влизат в сила от деня на приемането им.